

THE SHEPHERD OF ISRAEL

Subscription Price
50 Cents a Year.

JOSEPH HOFFMAN COHN, Editor

VOL. XXV No.8

APRIL, 1943

The Seder Night

By Prof. SOLOMON BIRNBAUM

THE diagram which appears on this page has been drawn according to the specifications of the Shulchan Oruch (the official book of rules of the Jewish Orthodox Synagogue). It represents the Kaarah—the Passover Plate—upon which are placed the symbols illustrating the story of the redemption of enslaved Israel from Egypt. Noting the small figures in the diagram, the symbols represent the following:

1. Zroah—shank bone—the Goluth substitute for the Passover Lamb.
2. Beitza—egg—the symbol both of death and resurrection.
3. Maror—bitter herbs—in remembrance of Israel's bitter lot under Pharaoh's task masters.
4. Haroseth—apples and nuts and raisins and spices chopped into pulp and made to resemble the brownish clay from which bricks were made for the storehouses of Egypt.
5. Karpas—green herbs—to indicate the season of the year in which the Miracle of the Redemption took place; and
6. Another portion of Maror.

Then, beside the plate on Passover table there is

7. The dish of salt water—symbolizing the Sea through which the Redeemed people passed in safety, in which the Egyptians were drowned.
8. The cup of wine for each member of the family—the cup of Elijah, the forerunner of the Messiah; and lastly.
9. The Three Matzoth (not shown in diagram)—the unleavened bread—which one must imagine wrapped in a clean white napkin and resting underneath the Kaarah—the Passover Plate.

The elements on the plate, as we see, group themselves into two triads—groups of three. The essential remaining objects on the table (the salt water, the cup, the Matzoth) are also three. And in the napkin, the number of the Matzoth are again three. Whether all these four triads are mere coincidence, or have special significance, we are not prepared at present to discuss. In the following paragraphs we wish only to point out a few interesting particulars in the last of these triads—the three Matzoth, which form a vital part of the Seder.

First of all one might ask, "Why three?" The usual traditional number of loaves on the Jewish festive table is two, the two Chaloth (loaves) of the Sabbath meal, an occasion which is central in Jewish custom, all other feasts merely being

elaborations of the same. But here, on the Passover Table, contrary to the usual custom, we have three loaves.

Explanations Which Do Not Satisfy

This unusual number has called forth several explanations. One is that the three Matzoth represent the three patriarchs of Israel, Abraham, Isaac and Jacob; another that they stand for the three groups within the Jewish nation, the Priests, the Levites and the common Israelites. However, these explanations are neither relevant nor satisfactory. They have nothing to do with the meaning or purpose of the Passover Feast, nor do they relate to any incident or event connected with the Passover season. Above all, they leave the most important feature unexplained, namely, why, in the course of the Seder, the middle Matzoth is first broken, then the larger piece of it—called Aphikomen—is wrapped in a white cloth and hidden, and finally, at the end of the meal, resurrected from its hiding place and shared among all the members of the family.

The Shulchan Oruch gives still another explanation, not expressed, to be sure, but implied. It is found in the instructions regarding the Aphikomen which direct that as a mark of esteem, it should be the larger part of the broken Matzo, because it represented the Passover Korban!

What, then, is the actual meaning of it all? The more we seek to discover the answer from the books or examples of the Rabbis, the more the puzzle grows; and we seek a solution in vain. Only when we open the New Testament, the Book which tells us the story of Jesus, does the answer suddenly become plain.

The Only Satisfying Explanation.

This then, is what the three Matzoth tell us. The eternal and one God of Israel revealed Himself to mankind in three ways: As God the Father, as God the Saviour, as God the Holy Spirit. These three ways or modes of God's self-revelation to man are represented by the three Matzoth upon the Jewish Passover Table! What now happens to the middle Matzo—representing the second mode of God's Self-revelation, as God the Saviour—is a story in act of what has actually happened to the Lord Jesus Christ: The Matzo is broken. Jesus was crucified. The larger part of the Mat-

Symbols on the Passover Table

zo, called Aphikomen—is wrapped in a clean white cloth and hidden away, which is exactly what was done to the Lord Jesus. He was taken down from the Cross and by loving hands wrapped in white linen grave clothes and placed in a tomb. But the Lord Jesus did not remain long in the grave. Like the Matzo which is soon taken out of its hiding place, He left the place of death and corruption. On the third day God raised Him up from the dead; and now, as risen and living Saviour, He—like the Aphikomen—is the Bread of life to all who believe on His name.

Christians Also Celebrate

Among Christians there is also a Seder which is observed frequently to this day. It is called the Lord's Supper, and its chief elements are the bread and wine. When the bread is handed to the members of the family gathered around the table, the following words are repeated—words which the Lord Jesus Himself used when He gave the bread to His disciples on the first Christian Seder night!

"Take, eat, this is my body which is broken for you, this do in remembrance of me."

The conclusion therefore seems to be inevitable that this custom of the broken middle Matzo in the Jewish home origina-

ted not with Gamaliel or Hillel—from anything that they did or said—but with the Lord Jesus and His disciples.

If, however, our conclusions thus far are still not yet convincing, please come with us a little further in the argument.

As mentioned above, the broken piece of Matzo is called Aphikomen. Again the question arises, "What has this outlandish un-Jewish word, 'aphikomen', to do with the Jewish Passover Seder?" It is neither Hebrew nor Aramaic, but a form of a Greek word, which means "to come." Some of the modern interpreters would have it that it means "dessert," that is, something that comes after the main meal. However, in giving this interpretation they not only do violence to the word itself, which would have to be "Ephi" instead of Aphi-Komen, they also contradict the Shulehan Oruch's idea that it represents the Korban Pesach, which undoubtedly was the most important part of the meal, not merely a dessert. What, then, is the true explanation of this name? The true explanation is found in simply transliterating the word in its Greek form, and then translating it. It means—I CAME.

Who came? The Messiah! Thus through the Broken Matzo, the most sacred symbol of the Jewish Passover Table, the Messiah speaks to the Jewish heart and home:

"I came that they might have life and have it more abundantly."
 "I came to seek and to save that which is lost."
 "I came a light into the world."
 "I came not to destroy the Law and the Prophets, but to fulfill them."

But, if even after going with us to this point there is yet a lingering doubt in the mind of the Jewish reader with regard to the correctness at this our conclusion, we beg him to exercise a little more patience and follow us to the end of this argument.

This conviction that the source of the Jewish Seder is found in no other place but in the story of the Lord Jesus, the Jewish Messiah, is further corroborated by following otherwise altogether inexplicable features, connected with the custom of "Aphikomen".

Does the Aphikomen Ever Disappear?

As it has been stated, the aphikomen is placed in hiding and is watched over, as it were, by all the family. Yet, in spite of the watchers, it often disappears from its hiding place! And the one who succeeds in secretly removing it from its original place is rewarded with the promise of a gift on Shewuoth—Pentecost.

Now again we ask, what is the meaning of this strangest of all customs in the Jewish Home on such a solemn occasion as the Seder night? Why the secrecy in removing the Aphikomen from its hiding place? Why reward such an act with a gift? And why wait with the bestowal of

that gift for seven weeks till the day of Shewuoth?

There is absolutely no answer to this puzzle unless we again open the book of the New Testament and see what actually happened to the Lord Jesus.

When Jesus was put in the grave, the High Priests remembered that He had foretold that on the third day He would rise again. Though they being Sadducees, mocked at the idea of a man rising from the dead, yet they were afraid that the disciples of Jesus might steal the body at night and then start the rumor that their Messiah had risen from the dead. Therefore, the grave was sealed with the official seal and soldiers placed around it to make perfectly sure that no such thing would happen.

But a most extraordinary thing did happen! On the morning of the third day, in spite of the guards and the official seal, the grave was open and empty, and Jesus gone! The enemies of Jesus were at their wits' end. What did they do? They gave money to the guards to spread the rumor that the disciples of Jesus came by night and stole the body. However, that promise of a gift on the Seder night by the head of the family has nothing to do with this giving of money to the soldiers to start the false rumor. They received their bribe immediately, they did not have to wait till Shewuoth.

But the gift on the Seder night promised by the father of the family has to wait for its fulfillment to Shewuoth, seven weeks after Passover. Let us now again look into the story of Jesus and see what happened. After the Resurrection, the Lord Jesus met His disciples and was together with them for many (forty) days. While with them during those days, He said to them:

"Tarry in Jerusalem till ye receive the promise of the Father....Ye shall receive power after the Holy Ghost is come upon you and ye shall be my witnesses both in Judea and Samaria and to the uttermost parts of the earth."

This Promise of the gift of the Holy Spirit was fulfilled on Shewuoth! Read the Book of Acts, chapter 2.

Thus the riddle of the Jewish Seder is solved. This question, like many other Jewish and human questions, is solved in no other place but in this book, the New Testament, which came as the answer to man's deepest need.

Who Originated the Seder?

In conclusion, there is yet one more question: How did this intensely Christian story of the suffering and death and resurrection of the Lord Jesus become so deeply involved in and mixed up with the Jewish Passover Seder?

The answer is: Both in the New Testament and in other books written of that period the statement is made that there were thousands (Acts 21:30 says *myriads*) of Hebrew Christians—that is Jews

AMERICAN BOARD OF MISSIONS TO THE JEWS, Inc.

Original work established by Leopold Cohn in 1894

HEADQUARTERS BETH SAR SHALOM

Throop Avenue and Walton Street

Brooklyn, N. Y.

Visit Our Missions

Pittsburgh, Pa.: 5843 Forbes Street.
 Philadelphia, Pa.: 717 Walnut Street.
 Buffalo, N. Y.: 206 N. Park Avenue.
 Seattle, Wash.: 937 Twentieth Avenue.
 Los Angeles, Calif.: 2005 Brooklyn Avenue.
 Des Moines, Iowa: 501 College Avenue.
 Denver, Col.: 1671 Washington St., Columbus, Ohio: 134 Clinton Heights Avenue.
 Miami, Florida: 502 N. Miami Avenue.
 Montreal, Quebec, Canada: 537 Laurier Avenue West. Hamilton, Ontario, Canada: 39 King William Street.

who believed in the Lord Jesus as their Messiah—in Palestine, who remained loyal members of the Jewish nation. Now, while the other Jews celebrated their Seder with the Passover Lamb according to the Law of Moses, these Hebrew Christians celebrated the same occasion with the Seder of the Bread and Wine, depicting in their ceremonial the suffering, death and resurrection of their Lord. Thus there were two kinds of Seder celebrations in Israel side by side, namely the Jewish Seder with the Passover Lamb, and the Hebrew Christian Seder with its Bread and Wine.

With the destruction of Jerusalem and the Temple in AD 70, the Jewish Seder ceased, and the only Seder which survived within the Jewish nation was that of the Hebrew Christians, who continued to be an integral part of the Jewish community. Thereupon, this Seder, the chief elements of which were the Bread and the Wine, became the nucleus of the Seder celebrations of all Israel, which by degrees adopted it and made it their own, unconscious of the real story it told, and the real message it conveyed—a story and a message which was not effaced even by all embellishments and practices and features which were subsequently added.

האלטעניש, פונקט אזוי האט דער האר ישוע פאר-
לאזען דעם פלאץ פון טויט און פארדערבעניש;
אויפ'ן דריטען טאג האט איהם גאט אויפגעוועקט
פון די טויטע; און אלס אן ערוואכטער און לעבע-
דיגער אויסלייזער איז ער, פונקט ווי דער אפיקומן,
דאס ברויט פון לעבען פאר אלע יענע וואס גלויבען
אין זיין נאמען.

אויך קריסטען (נשיחים) פייערען דעם סדר
אויך ביי קריסטען איז פאראן א סדר, וועלכער
ווערט גאנץ אפט אבעגעהיט ביי צום היינטיגען טאג.
ער ווערט גערופען "די סעודה פון דעם האר", און
די הויפט געגענטשאנדען פון דיזער סעודה זיינען
מצות און ווייץ*. יעדערער פון די מיטגלידער, וועל-
כע שטעלען מיט זיך פאר די פאמיליע פון ישוע
און זיינען פארזאמעלט ארום דעם טיש, ברעכט אפ
א שטיקל פון א מצה און פאלגענדע ווערטער ווע-
רען איבערגע'חורט — ווערטער, וועלכע דער האר
ישוע אליין האט באנוצט, ווען ער האט זיינע נאכ-
פאלגער די מצות אויסגעטיילט אין דער ערשטער
קריסטליכער סדר-נאכט:

"נעמט, עסט, דאס איז מיין קערפער, וועלכער
ווערט צעבראכען פאר אייך; טהוט דאס אין
מיין אנדענקען".

דער אונפארמיידליכער רעזולטאט ווייזט אויס צו
זיין, אז דיזער מנהג מיט דער צעבראכענער מצה
אין אידישע הייזער איז פארפאסט געווארען נישט
פון רבן גמליאל אדער הלל, נאר גאר פון דעם האר
ישוע און זיינע נאכפאלגער.

עס איז שוין אויבען אנגעוויזען געווארען, אז די
צעבראכענע שטיק מצה ווערט גערופען "אפיקומן".
און ווידער אמאהל שווימט ארויף די פראגע: "וואס
האט דיזעס פרעמדע, נישט אידישעס ווארט "אפיקומן"
צו טהוען מיט דעם אידישען פסח-סדר?" ס'איז נישט
העברעאיש און נישט אראמעאיש נאר א פארם פון א
גריכישען צייט-ווארט וואס מיינט "צו קומען", א
טייל פון די מאדערנע מפרשים (ערקלערער) ווילען
האבען אז דאס מיינט א "נאכשפיץ", א מין צימעס,
וואס קומט נאכ'ן הויפט-מאלייט, אבער, גיבענדיג
דיזע "דערקלערונג", טהוען זיי נישט נאר פארלעצען
די גראמאטיקע פון ווארט אליין, נאר זיי ווידער-
שפרעכען דעם שלחן ערוך'ס באגריף, אז דער
אפיקומן שטעלט מיט זיך פאר דעם קרבן
פסח, ווייל, נאך אלעמען, איז דאך דער קרבן פסח,
בלי ספק, געווען דער וויכטיגסטער טייל פון דער
סעודה און נישט פשוט א צימעסעל.

וואס-זשע דען איז די אמת'ע דערקלערונג פון
דיזען נאמען "אפיקומן"? די איינציגע אמת'ע דער-
קלערונג קען מען געפינען אין פשוט אויסלעגען
דאס ווארט אין זיין גריכישער פארם, און דאן איז
בערעזען עס, דאס ווארט מיינט: "איך בין גע-
קומען".

ווער איז געקומען? דער משיח.
דורך דער צובראכענער מצה — דער הייליגסטער
סימבאל פון אידישען פסח-טיש — רעדט דער
משיח צום אידישען הארצען און צו דער אידישער
היים און ער רופט:

"איך בין געקומען כדי זיי זאלען האבען לעבען.

און זאלען עס האבען וואס רייכער און טיפער".
"איך בין געקומען אויפצוזוכען און צו ראטעווען
דאס וואס איז באטראכט אלס פארלוירען".
"איך בין געקומען אלס א ליכט אין דער וועלט".
"איך בין געקומען נישט צו פארניכטען די תורה
און די נביאים, נאר זיי צו פארפילען".

דיזע אויספירונג, אז דער מקור פון אידישען
סדר געפינט זיך נישט אין קיין שום אנדערען פלאץ
ווי נאר אין דער געשיכטע פון דעם האר ישוע,
דעם אידישען משיח, ווערט נאך ווייטער פאר-
שטארקט פון די פאלגענדע, אנדערש אונערקלער-
בארע, ערשיינונגען וואס זיינען פארבונדען מיט
דעם מנהג פון "אפיקומן".

ווי ס'איז שוין געזאגט געווארען ווערט דער
אפיקומן באהאלטען און ווערט געהיט פון דער גאנ-
צער משפחה. אבער, טראץ די אלע היטערס און
שומרים, פארשוואונדן ער אפט פון זיין באהעלטע-
ניש! און יענער, וועמען עס געלונגט איהם (דעם
אפיקומן) פון זיין באהעלטעניש אוועק צו'לקח'נען,
ווערט באווייזט מיט א צוואג צו באקומען א מתנה
(פרעזענט) אויף יום-טוב שבועות.

און אזוי ארום קומען מיר ווידער אמאהל צו
דער פראגע: "וואס איז דער תמצית פון דיזען
מאדעסטען און זאנדערבארסטען פון אלע מנהגים
אין דער אידישער היים אין אזא פייערליכע געלע-
גענהייט ווי די סדר-נאכט?" פון וואנען נעמט זיך
די גאנצע געהיימניספולנעס ביים אוועקנעמען דעם
אפיקומן פון זיין באהעלטעניש? "פאר וואס בא-
לוינען אזא מין אקט מיט א מתנה?" און "ווארום
ווארטען מיט'ן אויסטיילען די מתנה גאנצע זיבען
וואכען ביז דעם טאג פון שבועות?"

ס'איז פאזיטיוו נישטא קיין צופרידענשטעלענע
דער ענטפער צו אט דער פארפאלגערטער רעטע-
ניש, ביז מיר עפענען ווידער אמאל אויף דעם ספר
ברית חדשה און זעהען וואס איז אמת'דיג פארגע-
קומען מיט דעם האר ישוע.

ווען מ'האט ישר'על אין קבר אריינגעלייגט, האט
דער כהן גדול גוט געדענקט, אז ישוע האט פאראויס
געזאגט, אז אויפ'ן דריטען טאג וועט ער נאך אמאהל
ערוואכען, און, אבוואהל יענע אידישע פירער, זיי-
ענדיג פון דער סעקטע צדוקים (סאדוצעער, סקעפ-
טיקער), האבען זיך אויסגעלאכט פון דער אידעע,
אז א מענטש קען ערוואכען פון די טויטע, האבען
זיי אבער פארט מורא געהאט אז די נאכפאלגער
פון ישוע קענען אוועק'גנב'ענען זיין קערפער ביי-
נאכט און דאן פארשפרייטען א קלאנג אז זייער
משיח איז פון צווישען די טויטע אויפגעשטאנען.
דעריבער איז דער קבר פארזיגעלט געווארען מיט'ן
אפיציעלען זיגעל, און סאלדאטען זיינען אוועקגע-
שטעלט געווארען ארום דעם קבר כדי צו זיין הונ-
דערט פראצענט זיכער, אז אזא זאך זאל, בשום אופן,
נישט קענען פאסירען. אבער וואונדער איבער וואונ-
דער! טראץ די אלע מיטלען פון פארזיכערונג, און
טראץ די היטערס און דעם אפיציעלען זיגעל, איז,
גאנץ פרי, אויפ'ן דריטען טאג, דער קבר געפונען
געווארען אפען און לעדיג און ישוע איז נעלם גע-
ווארען.

די שונאים פון ישוע זיינען געבליבען געפלעפט
און האבען זיך פארלוירען. וואס-זשע האבען זיי
געטהוען? האבען די פירער געלד געגעבען די
סאלדאטען אז זיי זאלען פארשפרייטען א קלאנג אז
די נאכפאלגער פון ישוע זיינען געקומען ביי דער
נאכט און זיין קערפער אוועקגע'גנב'עט. אבער דאס

מוז דא געזאגט ווערען, אז דער צוואג פון געבען א
מתנה, וואס ווערט געמאכט אין דער סדר-נאכט
פונג'ם קאפ פון דער פאמיליע, האט געוויס גאר
נישט צו טהוען מיט אט דעם געלד געבען צו די
סאלדאטען כדי צו פארשפרייטען דעם פאלשען
קלאנג. זיי האבען זייער שוחד (באשטעכונג, כא-
באר) באלד אויפ'ן פלאץ באקומען; זיי האבען ביי-
שבועות נישט באדארפט ווארטען. אבער די פער-
זאן, צו וועלכע די מתנה ווערט צוגעזאגט ביים סדר-
נאכט, מוז ווארטען ביז שבועות, גאנצע זיבען ווא-
כען נאך פסח. לאמיר-זשע איצט נאך אמאהל א
קוק געבען אין דער געשיכטע פון ישוע און זעהען
וואס איז געשעהן.

נאך זיין אויפשטעהונג, האט דער האר ישוע
באגעגענט זיינע נאכפאלגער און האט מיט זיי פאר-
בראכט פיעלע (פערציג) טעג. אין פערלויף פון
דער צייט, וואס ער איז מיט זיי געווען צוזאמען,
נאך זיין אויפשטעהען, האט ער זיי געהייסען וואר-
טען אין ירושלים. ער האט זיי געזאגט:

"ווארט אין ירושלים ביז איהר וועט באקומען
די הבטחה פון פאטער . . . איהר וועט באקומען א
קראפט, נאך דעם ווי דער רוח הקדש וועט זיך
ארונטערלאזען אויף אייך, און איהר וועט עס זיין
מיינע עדות אי אין יהודה, אי אין שומרון און ביי
די אויסערסטע טיילען פון דער ערד".

דיזע הבטחה איז דערפילט געווארען אין
שבועות! (לייענט אין ברית חדשה "אפאסטעל-
געשיכטע" 2'טע קאפיטעל).

אזוי ארום איז די רעטעניש פון אידישען סדר
געלעזט. דיזע פראגע, פונקט ווי פילע אנדערע
אידישע און אל'מענטשליכע פראגען, ווערט פאל-
שטענדיג געלעזט אין קיין אנדער פלאץ א חוץ
אין דיזען ספר — דער ברית חדשה.

אחר-יכח-הכל ווייסען מיר, אז ס'וועלען
זיך געפינען פיעלע ערנסטע לעזער, ביי וועלכע
ס'וועט זיך ענטוויקלען די פאלגענדע פראגע:

"ווי אזוי איז די געשיכטע פון ליידען, טויט און
תחיית המתים פון ישוע אריינגעדרינגען אין די
מנהגים פון אידישען סדר?"

דער ענטפער איז פאלגענדער:
די באשטעטיגונג, וועלכע מיר געפונען אין ברית
חדשה (שליחים כ"א:20) און אין אנדערע היסטא-
רישע ביכער, ענטדעקען דעם פאקט, אז אין דער
פריהער צייט פון קריסטענטום זיינען אין ארץ
ישראל געווען פיעלע טויזענטער אידען-קריסטען
(יהודים-משיחים), וועלכע האבען זיך זעלבסט נישט
אפגעטיילט פון דער שוהל און פונם אידישען פאלק.
אבער ווייל די איבעריגע אידען האבען געפייערט
זייער יום-טוב מיט א קרבן פסח, האבען די יהודים-
משיחים, וועלכע אנערקענען דעם האר ישוע אלס
דעם אמת'ן זבח-פסח, געפייערט דיזע געלעגענהייט
ארום די איינדענקע פון מצות און וויין, באגרינדעט
ביי דעם האר ישוע זעלבסט, (א' קארינטער י"א:
24).

נאכ'ן חורבן בית-המקדש וירושלים האבען די
פייערונגען פון יום-טוב פסח, לויט די פארשריפ-
טען פון דער תורה, אינגאנצען אויפגעהערט. דאס
איינציגע וואס איז פארבליבען ביי אידען איז דער
סדר פון די יהודים-משיחים, וועלכען דאס אידישע
פאלק האט ביסלעכווייז אנגענומען מיט צוועצע און
באפיצונגען אין עד היום הזה, ווערט ער טראדי-
ציאנעל אויסגעפירט אין דער אידישער היים.

* ווי פרעמד עס זאל נישט זיין צום אידישען לויזער
בלייבט עס דאך א פאקט, אז ווען די אמת'ע
קריסטען טהוען אפריכטען די סעודה פון דעם האר,
טוען זיי מצות און וויין.

רעה ישׂראל

א מאנאטליך בלאט צו ערסלעהרען צו ישׂראל דעם אמת'דיגען משיח

אנכי
הוא
הרעה
חסוב
יחזקאל 11-10

והקטמתי
עליהם
רעה
אחר
יחזקאל 23

Subscription Price
50 Cents a Year.

JOSEPH HOFFMAN COHN, Editor

VOL. XXV No.8
APRIL, 1943

די סדר-נאכט

פון פראפעסאר סאלאמאן בירנבוים

קלערונג, וועלכע ווערט, דעם אמת זאגענדיג, ניט דירעקט אזוי אויסגעדרוקט, אבער זי מוז אזוי פאר-שטאנען ווערען. דיוע ערקלערונג ווערט געפונען אין די אזהרות (באלערונגען) בנוגע דעם אפיקומן, אין וועלכע עס ווערט פארארדענט אז, אלס א סימן פון גרויס אכטונג, זאל דער אפיקומן זיין דער גרע-סערער טייל פון דער צעבראכענער מצה, ווייל דאס שטעלט מיט זיך פאר דעם קרבן פסח.

וואס'זשע דען איז דער אמת'ער תמצית פון דעם אלעמען?

וואס מעהר מיר זוכען צו דערגעהן א צופרי-דענשטעלענדיגען ענטפער פון די ספרים אדער די ביישפילען פון די רבנים, אלץ מעהר ווערען מיר פארווירט. נאר, ווען מיר עפענען דאס ספר ברית חדשה, ווערט דער ענטפער מיט אמאל פאלקאמען קלאר.

דאס איז, אלזא, וואס די דריי מצות דערציילען אונז:

דער עביגער און איינציגער גאט פון ישׂראל האט זיך באוויזען צו דער מענטשהייט אויף דריי אופנים, נעמליך: אלס גאט דער פאטער — אלס גאט דער אויסלייזער — און אלס גאט דער רוח הקדש.

די דריי מצות אויפ'ן אידישען פסח'טיש רעפרע-זענטירען דיוע דריי אופנים פון גאט'ס זעלבסט-ענטפלעקונג צום מענטשען. דאס וואס עס געשעהט ביים סדר צו דער מיטעלסטער מצה, וואס שטעלט מיט זיך פאר דעם צווייטען אופן פון גאט'ס זעלבסט-ענטפלעקונג — אלס גאט — דער אויסלייזער, דאס איז א פאסירונג וואס איז טאקע באמת'דיג געשעהן מיט דעם האר ישוע המשיח. די מצה ווערט צעבראכען — ישוע איז געקרייצט געווארען.

דער גרעסטער טייל פון דער מצה, וועלכער ווערט אנגערופען "אפיקומן", ווערט איינגעוויקעלט אין א ווייסען, ריינעם טיכל און ווערט באהאלטען, פינקטליך וואס ס'איז געטהון געווארען צום האר ישוע המשיח. ער איז פונ'ם קרייץ ארונטערגענומען געווארען, איינגעוויקעלט געווארען אין ווייסע תכריכים און אוועקגעלעגט געווארען אין א קבר.

אבער דער האר ישוע איז לאנג אין קבר ניט געבליבען. אזוי ווי דער אפיקומן, וועלכער ווערט באלד ארויסגענומען פון זיין בא-

קעס (גרופען פון דריי) זיינען איינפאכע צופאלען אדער זיי באזיצען א ספעציעלע מיינונג, זיינען פרא-גען, וועגען וועלכע מיר זיינען אין דעם איינציגען מאמענט ניט גרייט צו דיסקוטירען. אין די פאל-גענדע פאראגראפען וועלען מיר נאר אנווייזען אויף אייניגע אינטערעסאנטע איינצעלהייטען אין דער לעצטער פון דיוע טראקעס, נעמליך, די דריי מצות וועלכע שטעלען מיט זיך פאר א זעהר וויכטיגען טייל פון סדר.

קודם כל קען מען פרעגען: "ווארום דוקא דריי?" די געווענליכע טראדיציאנעלע צאהל פון חלות, וואס ווערט גענוצט אויף אידישע יום-טוב'דיגע סעודות, איז צוויי, למשל ווי די צוויי חלות פון שבת'דיגער סעודה — אבער דא, אין דעם פאל פון פסח'טיש, להיפך פון געווענליכען מנהג, נוצען די אידען דריי מצות.

דיוע אויסערגעווענליכע צאהל פון דריי האט ארויסגערופען אייניגע ערקלערונגען, איינע איז, אז די דריי מצות שטעלען מיט זיך פאר די דריי אבות פון ישׂראל, נעמליך, אברהם יצחק און יעקב, אן אנדערע ערקלערונג זאגט, אז די דריי מצות רעפרעזענטירען די דריי גרופען אין דעם אידישען פאלק, נעמליך, די כהנים, לויים און די איינפאכע ישראלים. דיוע ערקלערונגען אבער האבען קיין שום שייכות ניט מיט'ן ענין פסח און האבען, בשום אופן, גאר ניט וואס צו טהוען מיט די געשעהענישען אדער מיט'ן צוועק פון דעם יום-טוב פסח. אבער הויפט-זעכליך פארפעלען דיוע "ערקלערונגען" אונז קלאר צו מאכען די וויכטיגסטע זאך אין דער גאנ-צער צערעמאניע, נעמליך, ווארום ווערט, אין פאר-לויף פון סדר, די מיטעלסטע מצה די ערשטע צו-בראכען, דאן ווערט די גרעסטער שטיק פון דער מצה (אנגערופען "אפיקומן") איינגעוויקעלט אין א ווייסען טיכל און באהאלטען: און צו ענדע, נאכ'ן עסען, שטעהט דער אפיקומן אויף תחית המתים פון זיין באהאלטענעם פלאץ, און אלע מיטגלידער פון דער פאמיליע עסען פון איהם.

דער שלחן ערוך גיט נאך אן אן אנדער ער-

די צייכנונג, וועלכע ערשיינט אויף דער ענגליש-שער זייט פון דיוען פייער איז געצייכענט גע-ווארען לויט אלע פרטים פון שלחן ערוך.

זי שטעלט מיט זיך פאר די קערה, אויף וועלכע מען לעגט אויס די סימבאלען, וועלכע אילוסטרירען די געשעהענישען פון יציאת מצרים.

1. זרוע — דער פוס ביון — דער גלות-סוכ' סמיטוט פאר דעם קרבן-פסח.
2. כינה — איין איי — דער סימבאל אי פון טויט אי פון דער ערוואכונג.
3. מרור — ביסערע קרויטעכצער — לזכרון פון ישׂראל'ס ביטערען גורל אונטער פרעה'ס שקלאפען-טרויבער.
4. חרוסת — עפעל, ניס, ראזשינקעס און שמשים צעהאקט אזוי ווי א קאשע און אויב'ליך אויף ברוינע לויט, פון וועלכע עס זיינען געמאכט געווארען ציגעל פאר'ן בויען פון פתם און רעמסס.
5. קרפס — גרינע קרויטעכצער — צו פאר-ציכנען דעם סעזאן פון יאהר, דעם זמן חרותנו, אין וועלכען די וואונדער פון דער דערלויזונג זיינען פארגעקומען: און
6. נאך א פארציע מרור.

א נאך דער קערה געפונען זיך אויפ'ן פסח'טיש אויך:

7. די שיסעל מיט זאלץ-וואסער — סימבאל-לויזערנדיג דעם רוטען געזאלצענעם ים — דורך וועלכען דאס אויסגעלויזטע פאלק איז אדורכגעגאנגען בשלום, און אין וועלכען די מצרים זיינען דערטרונקען געווארען.
8. דער כוס וויין פאר אויסליכען מיטגליד פון דער פאמיליע, און דער כוס של אליהו — דער אנזאגער פון משיח'ן: און ענדליך
9. די דריי מצות, דאס ניט געוויינלעכע ברויט.

דיוע מצות זיינען איינגעוויקעלט אין א ריינעם ווייסען האנטוך און ליגען אונטער די קערה.

ווי מיר זעהען, גרופירען זיך די געגענשטאנד-דען אויף די קערה אין צוויי גרופען פון דריי, די אנדערע וויכטיגע געגענשטאנדען אויפ'ן טיש, נעמ-ליך, דאס זאלץ-וואסער, דער כוס און די מצות, זיי-נען אויך דריי; און אין האנטוך איז די צאל פון די מצות ווידער אמאל דריי, אויב די אלע פיר טראג-